

SZ. KÁRPÁTHY KATA

DILEMMA

*Nem mondja, de tudja,
készülődök vissza,
egyelőre csak lélekben,
konkrétan nem mondja, de
ismer,
tudja, hogy
nem maradok itt örökké,
minek? itt nem tudok hasznos lenni,
nekem szolgálnom kell,
katona vagyok,
ehhez értek,
ha pedig meghalok,
akkor meghalok,
érezem, hogy ahogy
egyre erősödöm,
egyre világosabb, hogy
nekem szolgálnom kell,
vissza kell mennem,
mert szükség van rám,
nem a politikusokért,
azok nem is érdekelnek,
hanem a földért,
a földünkért,
a szerelmem nem ilyen,
tudom, hogy ő a kiállításomat nem érti meg, csak elfogadja, hogy én így gondolom,
tiszteletben tartja, de nem tud ezzel azonosulni,
megértem az álláspontját,
ahogy én is az övét,
ő utálja a háborút,
mégis utánam jönne,
felvetette, hogy ha visszamegyek,
ő is jönne,
fotózni a háborút,
az öldöklés igazi arcát, ahogy ő mondta,*

de egyszer azt is kifejtette nekem, hogy
„a katonásdi a gyenge férfiak menekülése, mert már bizonyított tény, hogy
azért választja sok férfi a katonaságot, hogy a militarista miliővel leplezze
titkolt homoszexualitását, gyakorlatilag maga előtt is leplezi magát ezzel,
na de tudom, te nem ilyen vagy, téged az elvek vezérelnek”,
sose tudta konkrétan megmondani,
ki és mikor bizonyította,
néha olyan együgyű tud lenni,
akár egy falusi asszonyka,
másikor olyan tudományos igényességgel támasztja alá a véleményét,
hogy azt szaklapban lehetne közölni,
érdekesek az ellentétek, amik húzódnak benne,
borsószik a háta a vallásosságtól, de néhanapján mégis jár zsinagógába,
ugyanígy az összeesküvés-elméleteket is megveti,
de a katonaságról meg megkérdőjelezhető eszmefuttatásokat tart,
nem értem ezt a nőt,
a benne lévő ellentétek keltették fel az érdeklődésemet régen,
most viszont sokszor a sírba visz vele,
bár gondolom, mikor változtatott a véleménye a háborús fotóriporter-karrieréről,
amikor elment egy kiállításra,
ahol valóban háborús fotósorozatot látott,
megrendítő képek voltak számomra is,
mert úgy láttatta a dolgokat, ahogyan azt mi láttuk,
pedig nem is ez a háború volt a képeken,
hanem egy másik, régi, már azt se tudom, hogy hol,
gyerekek feküdtek az úton,
egy másik fotón egy anya sírt és szorongatta a halott csecsemőjét,
megint egy másikon sebesült katonák ültek egy előadáson,
fekete-fehér fotók voltak,
a vér színét mégis mindenütt látni véltem,
és tudtam, melyik a friss, melyik az alvadt,
szerintem ő is láthatta ezeket,
soha nem felejttem el, ahogyan azt mondta,
bassza meg az anyját meg magát is az, aki háborúzik,
aznap otthon együttlében ivott meg egy üveg bort,
lement a boltba, és csak hajnalban tántorgott vissza,
amikor iszik, olyan, mintha egy idegen lenne,
máskor meg úgy érzem, hogy szíámi ikrek vagyunk,

*még ha sok dologban különbözünk is,
megfigyeltem, hogy amióta együtt élünk,
átvesszük egymás tulajdonságait,
én úgy beszélek, mint ő,
ő úgy főz, mint én,
ismerem, eddig gyűlölt főzni,
az én kedvemért csinálja,
és nagyon jól,
sokszor nézem, amikor már elaludt,
és nem tudok dönteni
közte és a front között,
ő a jelenem és a jövőm,
a front viszont a kötelesség,
tudom, hogy ha el is megyek,
vissza fogok jönni,
nekem van miért mennem
és van kiért visszajönnöm,
legalábbis eddig.*

MINDENNAPOKRÓL

*Most, hogy második éjjel nincs velem,
szembesülök azokkal a tényekkel, amelyek áthatják a mi kapcsolatunkat,
például, hogy van, hogy elkísér misére,
(zsinagógában nem volt egy jó ideje,
azt mondta, úgyis kiutálták, mert együtt vagyunk,
na meg az életvitele miatt,
és csodálja, hogy nem tagadták ki,
talán csak azért nem, mondja, mert
alig járnak oda,
hát ne ijesszék el még őt is,
meg azt is mondta,
hígultak a törvények,
lazulnak nemcsak az erkölcsök,
itt az ő életvitele egyes farizeusokéhoz képest
semmi,*

úgyhogy nincs büntudata,
azt mondja,
Adonaj megértő,
ha ezeknek megbocsát,
neki is meg fog)
nem jön be, megáll odakint
és rágyújt,
mostanában egyre többször,
vagy beül a templommal szemben a kávézóba,
és fotókat javítgat vagy válogat,
van, hogy még egy órát ülünk ott, mert
ő még nem végzett a munkával,
az utóbbi hetekben
voltak nehéz napok,
keveset mosolygott rám,
és egyre többször ment éjszaka vásárolni,
és nem egyszer csak hajnalban jött haza,
amikor befeküdt mellém, éreztem
a vodkaszagot,
jó éjt,
ennyit mondott,
megölelt, mint egy díszpárnát,
és hortyogott,
cinikus lett,
de egy szóval sem bántott volna meg,
pedig néha azt vártam, hogy kifakadjon,
hogy a fejemhez vágja,
hogy elege van,
hogy nem bírok férfi lenni,
hogy neki kell gondoznia,
hogy elhagy,
hogy a rohadt életbe is, fiatal, miért vesztegesse az idejét rám,
de nem tette,
helyette napról-napra egyre elviselhetetlenebb lett,
és örültem, ha eltűnt, és csak részegen jött haza,
ha veszekedtünk,
akkor mindig én kezdeményeztem,
ő soha,

*amikor láttam a szemén, hogy
talán majd most robban,
elment, és csak tántorogva jött vissza,
a vezetési stílusa pár hónapon belül változott,
a nyugodt, maximum 40-nel gurulást
felváltotta a 70-80-nal repülés a városban,
lakott területen kívül meg
amit az út engedett,
és ahol engedte a 120-at,
ott ki is nyomta a 120-at,
néha többet is,
nem érdekelte se rendőr, se semmi,
az utóbbi időben nem hordott magánál bevásárlólistát,
elmentünk az áruházakba,
és söpörte a polcra a kosárba a dolgokat,
előfordult, hogy volt négy doboz fogkrémünk,
de kenőmajast meg elfelejtettünk venni,
üres borosüvegek sorakoztak a balkonon,
néha levitte, néha megkérte a szomszédot, hogy vigye le,
már nem volt szégyenérzete emiatt,
ritkán ivott, főleg, amikor aludtam,
nappal semmit se tapasztaltam mindebből,
csak
amikor lefeküdt mellém,
éreztem a leheletén,
egy idő után a ruhái is átvették a szagot,
elkezdte hanyagolni még jobban a zsinagógát,
elhagyogatta a szokásokat,
amiket addig rituálészerűen tartott meg,
általánosságban a külvilág azt látta, hogy
rendben vagyunk,
és a hét 80%-ában rendben is voltunk,
nevettünk,
ettünk,
mentünk,
jöttünk,
aludtunk,
felkeltünk,*

*rendezett engem,
vitt orvoshoz,
fogadta itthon az orvosomat,
elvitt ide-oda,
készült a kiállítására,
annyira örültem, hogy rátalált a hangjára,
sokat fotózott engem,
hagytam,
amikor visszanéztem a fotókat,
mintha nem magamat láttam volna,
hanem egy másik embert,
hol egy erős veteránt,
hol egy gyenge férfit,
annyira jól kapta el a részleteket és a pillanatot,
csak úgy éreztem, mintha hidegülnénk el egymástól,
a fotósom volt,
az ápolóm volt,
a legjobb barátom volt,
az idegesítő lakótársam volt,
a takarítóm volt,
a szakácsom volt,
egy részeges volt,
a kísérőm volt,
a szociális munkásom volt,
a pszichológusom volt,
anyám társalkodónője volt,
a sofőröm volt,
a lelki szemetesládám volt,
néha az ágyasom volt,
de már nem a párom,
a páromat mintha elvesztettem volna,
én pedig hiába akartam a férje lenni,
csak a terhe voltam,
és ez az arcán is látszott már,
eltűnt belőle a fény,
egyedül vezetés közben láttam ennek a fénynek valamiféle töredékét,
amikor nyomhatta a gázpedált,
amióta éjjelente eltűnedezik,*

egyre kevesebbszer ül volán mögé,
taxit hív inkább,
az egyik taxitársaság letiltotta,
mert behányt az autóba,
hiába akarta kifizetni a tisztítást,
egy ritka kényes sofőrt fogott ki,
aki miatt már nem tudja elérni őket,
és hiába hívta az én telefonomról,
a cím hallatán
lecsapták,
és már az én telefonomról sem tudtuk hívni őket,
nemrég voltam ismét kivizsgáláson,
taxival mentünk,
ő hamarabb ment el,
a doki azt mondta, beszélni akar velem,
amúgy is ment volna,
láttam rajta, hogy le akar lépni,
amikor ketten maradtunk az orvossal,
bevallom, féltem,
hogy azt mondja,
sajnálom, egy életre nyomorék marad,
ehhez képest
azt mondta,
protézissel el tudnék élni,
sőt,
akár vissza is mehetnék harcolni,
mintha égi jel lett volna ez a mondat,
vagy tudhatta, mi jár a fejemben,
beszélgettünk a lehetőségekről,
ajánlott rehabilitációs központokat,
azt mondta,
ha jól reagálok a kezelésekre,
fél éven belül visszamehetek,
fél év,
sok és kevés egyszerre,
de van-e miért mennem,
és érdemes-e itthagynom, amim van?